

NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG DẠY HỌC TRỰC TUYẾN Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM THỂ DỤC THỂ THAO HÀ NỘI

Nguyễn Thị Thức*

ABSTRACT

Online teaching is becoming the development trend of the times, not only during the pandemic but also in the 4.0 technology era. In the context of the developing epidemic, online teaching is applicable to all levels, disciplines and forms of learning to meet the requirements of the educational career. In recent years, Hanoi University of Physical Education and Sports has also applied the online teaching method and has achieved certain results. The following article, proposes some solutions to further improve the quality of online teaching at Hanoi University of Physical Education and Sports.

Keywords: Online teaching, solutions to improve the quality of online teaching, Hanoi University of Physical Education and Sports

Received: 25/02/2022; **Accepted:** 2/3/2022; **Published:** 10/3/2022

1. Đặt vấn đề

Đối với giáo dục nói chung, giáo dục đại học nói riêng, chuyên đổi số mang lại cơ hội áp dụng công nghệ để tạo ra những thay đổi nhanh chóng về mô hình, cách thức tổ chức và phương pháp dạy – học. Và dạy học trực tuyến (DHTT) là một trong những phương thức chúng ta thực hiện chuyển đổi số trong giáo dục.

Đặc biệt, trong bối cảnh dịch bệnh covid đang diễn biến phức tạp với nhiều biến thể khác nhau và số ca mắc luôn tăng ở cả thế giới nói chung và Việt Nam nói riêng, thì việc áp dụng hình thức DHTT giúp hạn chế nguy cơ lây lan dịch bệnh, thúc đẩy tính tự học và nâng cao khả năng ứng dụng công nghệ thông tin trong giáo dục.

Trường ĐH sư phạm Thể dục Thể thao Hà Nội có sứ mạng là đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực giáo dục thể chất, thể dục thể thao; nghiên cứu khoa học, chuyên giao công nghệ về giáo dục thể chất, thể dục thể thao đáp ứng nhu cầu phát triển và hội nhập. Để có chất lượng giáo dục cao thì hoạt động dạy học (trong bối cảnh hiện nay là DHTT) giữ vai trò quan trọng. Bài viết phân tích thực trạng DHTT trong thời gian trước từ đó đưa ra giải pháp nhằm nâng cao chất lượng DHTT ở Trường ĐH sư phạm Thể dục thể thao Hà Nội.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng dạy học trực tuyến ở Trường ĐH sư phạm Thể dục Thể thao Hà Nội

Trong thời gian qua, để đáp ứng với tình hình

dịch bệnh covid, theo sự chỉ đạo của Bộ Giáo dục và Đào tạo, trường đã chuyển từ hình thức dạy học trực tiếp sang DHTT đối với tất cả các hình thức đào tạo qua phần mềm Zoom sau đó là Microsoft Teams. Nhà trường đã tổ chức các lớp tập huấn, hướng dẫn sử dụng phần mềm, xây dựng quy định đào tạo trực tuyến và tài khoản cá nhân cho giảng viên (GV) và sinh viên (SV) toàn trường. Nhờ sự chỉ đạo sát sao, khẩn trương của Đảng ủy và Ban giám hiệu nhà trường, việc DHTT đã đi vào ổn định, các hoạt động chuyên môn như hội họp, sinh hoạt chuyên môn được triển khai trong điều kiện bình thường mới.

Đối với hình thức dạy học trực tiếp, giữa GV và SV có sự tương tác trực tiếp, trong một không gian tập trung, dễ kiểm soát. Việc tổ chức lớp học cũng như hoàn thành các mục tiêu bài giảng được thực hiện tương đối hiệu quả. Nhờ giao tiếp trực tiếp, GV có thể đánh giá được đối tượng người học và các điều kiện cụ thể khác để chủ động điều chỉnh phương pháp dạy học, tăng giảm lượng thông tin trao đổi hoặc mức độ tương tác một cách linh hoạt. Bên cạnh đó, yêu cầu của công tác giảng dạy lý luận chính trị là GV không chỉ trang bị kiến thức, hình thành kỹ năng mà còn phải định hướng tư tưởng chính trị đúng đắn, thúc đẩy tính tích cực hành động cho SV. Quá trình tác động tư tưởng, tình cảm sẽ được thực hiện hiệu quả hơn khi có sự giao tiếp trực tiếp giữa người dạy và người học.

Hình thức dạy học trực tiếp cũng giúp SV có ý thức kỷ luật, có tâm thế học tập tốt, ít bị chi phối bởi các yếu tố khác. Việc theo dõi bài giảng và tương tác

* Trường ĐH sư phạm Thể dục thể thao Hà Nội

với GV cũng dễ thực hiện trong không gian thực.

Đối với hình thức DHTT, toàn bộ quá trình tổ chức, quản lý lớp học đều thông qua phần mềm dạy học. Sự tương tác giữa GV và SV mang tính gián tiếp. Nhiều phương pháp dạy học, kỹ năng sư phạm và các biện pháp nhằm thay đổi không khí lớp học, lấy lại sự tập trung hoặc tạo cảm xúc, hứng thú học tập, như sử dụng ngôn ngữ cơ thể, phương pháp nêu ý kiến ghi bảng, phương pháp chuyên gia, sàng lọc phiếu... bị hạn chế đáng kể trong hình thức DHTT. Yếu tố tạo nên sự thu hút đối với người học do đó phần lớn phụ thuộc vào tính hấp dẫn của nội dung và cách triển khai, thiết kế bài giảng.

Tính chất tương tác ảo cũng hạn chế việc GV phân tích, mở rộng các vấn đề. Do đó, khả năng tự học, tự nghiên cứu của SV là yếu tố quan trọng tạo nên chất lượng bài giảng.

Những đặc trưng của hình thức DHTT như trên đòi hỏi sự thay đổi tương ứng về quy chế, quy trình quản lý; các yêu cầu về phương tiện kỹ thuật, công nghệ; phương pháp dạy - học...

Qua một thời gian thực hiện, nhà trường và đội ngũ GV, SV đã đáp ứng được những yêu cầu của việc dạy và học trực tuyến. Tuy nhiên, khả năng đáp ứng mới chỉ ở mức độ cơ bản nhất. Có một số vấn đề đang đặt ra như cơ sở vật chất và các phương tiện hỗ trợ chưa đầy đủ, thiếu đồng bộ; việc ứng dụng phần mềm mới chỉ dừng lại ở khâu dạy học, chưa phủ hết toàn bộ các khâu trong quy trình đào tạo; GV chưa khai thác tối đa các tính năng của phần mềm dạy học; phương pháp dạy học chưa chuyên đổi phù hợp với hình thức trực tuyến; khả năng tự học và tính tự giác của một số SV còn hạn chế...

2.2. Một số giải pháp nâng cao chất lượng DHTT ở Trường ĐH sư phạm Thể dục Thể thao Hà Nội

Thứ nhất, cần đảm bảo hạ tầng công nghệ phục vụ hoạt động DHTT. Việc đảm bảo hạ tầng công nghệ thông tin rất quan trọng, có ảnh hưởng trực tiếp và đáng kể tới tiến độ, chất lượng học tập. Hạ tầng máy chủ, mạng internet, tốc độ đường truyền, băng thông và hệ thống các phần mềm có đáp ứng khả năng truy cập, lưu trữ các nguồn tài nguyên học tập, các dữ liệu phục vụ giảng dạy và học tập hay không sẽ đóng vai trò quan trọng trong nâng cao chất lượng dạy học khi triển khai hình thức dạy học này. Nếu hạ tầng công nghệ được đảm bảo, thông suốt, quá trình dạy và học trực tuyến với sự hỗ trợ của công nghệ truyền thông đa phương tiện, những bài giảng có tích hợp

text, hình ảnh minh họa, âm thanh sẽ làm tăng thêm tính hấp dẫn, thuyết phục của bài học. Thông qua đó, người học được sự hỗ trợ nhanh chóng và đầy đủ từ đa dạng kênh, hệ thống tài liệu được lưu trữ trên hệ thống giúp người học có thể truy xuất các thông tin hỗ trợ quá trình học nhanh chóng và đầy đủ. Bên cạnh đó, các chức năng trò chuyện, tương tác với SV, GV và quản trị viên hệ thống giúp người học giải quyết được nhiều thắc mắc một cách nhanh chóng.

Nhà trường cần quản lý việc sử dụng có hiệu quả hạ tầng công nghệ thông tin, thực hiện bao mật, bảo trì hệ thống các thiết bị phần cứng, phần mềm để việc sử dụng ổn định, an toàn, hiệu quả, đảm bảo triển khai việc dạy và học trực tuyến được thông suốt. Bên cạnh đó, trường cần tổ chức giám sát thường xuyên việc sử dụng hạ tầng công nghệ thông tin; xây dựng đội ngũ cán bộ quản trị và phát triển phần mềm có trình độ chuyên nghiệp để nghiên cứu, phát triển nâng cấp hệ thống; định kỳ tổ chức đánh giá việc khai thác, sử dụng hệ thống thiết bị phần cứng, phần mềm để kịp thời có giải pháp sử dụng hiệu quả hơn, phù hợp với sự phát triển của công nghệ thông tin và duy trì nguồn kinh phí hợp lý để bảo trì, đầu tư nâng cấp chất lượng hệ thống.

Thứ hai, DHTT đòi hỏi GV phải có kỹ năng sử dụng công nghệ thành thạo. Nếu như GV giảng dạy theo hình thức truyền thống chỉ cần am hiểu nắm bắt sử dụng công nghệ ở một mức tối thiểu nào đó là có thể hoàn thành nhiệm vụ, GV DHTT phải có kiến thức và kỹ năng về sử dụng công nghệ khá thuần thục (ít nhất là với hệ thống vận hành hiện tại, với ứng dụng dạy học đang được sử dụng), GV phải tạo được môi trường khuyến khích sự tương tác giữa GV và sinh viên.

Vì vậy, để việc DHTT có hiệu quả, GV phải tăng cường trau dồi kỹ năng sử dụng, ứng dụng, tích hợp công nghệ thông tin trong sử dụng, xây dựng, thiết kế bài giảng, chương trình và có kỹ năng tương tác với người học thông qua các thiết bị công nghệ. GV cần tích cực nghiên cứu, tìm hiểu về ứng dụng được sử dụng để sử dụng thành thạo. Khi gặp khó khăn vướng mắc cần trao đổi ngay với đội ngũ cán bộ công nghệ thông tin hoặc tìm kiếm sự hỗ trợ từ bạn bè, đồng nghiệp. Đồng thời, vì tương tác giao tiếp trong DHTT là gián tiếp, chủ yếu thông qua "bàn phím", SV rất khó hiểu được ý tưởng cũng như cảm xúc của GV khi trao đổi cùng họ nên GV cần có tính kiên trì và khả năng đọc suy nghĩ, cảm xúc của người học. GV cần có sự sáng tạo và linh hoạt trong cách

diễn đạt ngôn từ, hướng tới sự truyền đạt hiệu quả ý tưởng, khơi dậy cảm xúc cho người học để thiết kế bài học, xây dựng kịch bản khung khóa học một cách hợp lý. Đồng thời, GV cần tận dụng những tính năng của ứng dụng, tìm hiểu những cách dạy học tăng cường sự tương tác giữa GV và SV trong DHTT.

Thứ ba, khai thác có hiệu quả các tính năng trong phần mềm Microsoft Teams. Microsoft Teams là phần mềm có nhiều tính năng có thể phục vụ đắc lực cho công tác dạy học. Tuy nhiên, trong sử dụng phần mềm này, GV và SV mới dừng lại ở một số tính năng cơ bản là tổ chức cuộc họp, chia sẻ màn hình... Cách dạy và học trong hình thức trực tiếp được áp dụng gần như nguyên vẹn cho hình thức học trực tuyến, vô hình chung làm hạn chế việc đổi mới phương pháp dạy học. Vì vậy, GV cần mở rộng khai thác các tính năng khác của phần mềm Microsoft Teams để nâng cao năng suất, hiệu quả giờ giảng. Có một số tính năng hữu ích nhưng hiện nay chưa được chú trọng khai thác như tạo bài tập, giao bài tập thi, kiểm tra, chấm điểm, chia sẻ tài liệu, lên lịch hoặc tạo nhóm trong giờ học. Bên cạnh đó, có thể kết hợp sử dụng các công cụ khác để thực hiện điểm danh online, đảm bảo nhanh chóng, chính xác và có thể thực hiện lặp lại nhiều lần khi cần thiết.

Thứ tư, GV phải đổi mới cách thiết kế bài học và phương pháp giảng dạy. Với bất kỳ hình thức dạy học nào, tính khoa học, súc tích, sinh động của cách thức trình bày và nội dung bài học luôn là yếu tố quan trọng. Đặc trưng của môi trường tương tác khiến yêu cầu này càng trở nên cần thiết trong DHTT.

Để tạo nên sự cuốn hút của bài giảng, trước hết GV cần chú ý tới tính thẩm mỹ của các slide trong bài giảng. Một slide đẹp luôn có sự bố trí, kết hợp hài hòa giữa nội dung với màu sắc, hình khối, sơ đồ và hình ảnh. Mỗi yếu tố phải đảm bảo tuân thủ những yêu cầu nhất định để đem lại hiệu quả tối ưu về thị giác, thể hiện rõ ý tưởng của người dạy. Riêng nội dung hiển thị (phần word) phải là kiến thức cốt lõi, được diễn đạt ngắn gọn nhất có thể. Bên cạnh đó, cần kết hợp sử dụng các file video, audio, ảnh động... một cách phù hợp, có chọn lọc. Đặc biệt với các môn học chuyên sâu về thể dục thể thao, GV cần xây dựng những video về các động tác kỹ thuật để cho SV dễ tiếp cận.

Tính ngắn gọn của nội dung bài giảng tất yếu đòi hỏi GV phải có phương pháp phù hợp để gợi mở vấn đề, kích thích tư duy độc lập và khả năng tự học của SV. Trong điều kiện rất nhiều phương pháp dạy học trực tiếp không thể sử dụng trong hình thức trực

tuyến, GV cần tăng cường giao bài tập, tổ chức cho SV làm việc nhóm trên phần mềm Microsoft Teams. Với những môn học có thể thông qua giải quyết tình huống để truyền đạt kiến thức thì cần tích cực xây dựng tình huống đưa vào bài giảng. Cách đưa ra các tình huống cũng cần sinh động, có thể kết hợp sử dụng hình ảnh, video hoặc sơ đồ để tóm tắt, mô phỏng tình huống.

Thứ năm, nâng cao tính tích cực, tự giác học tập của SV. Hiện nay, các chương trình đào tạo của nhà trường đang đổi mới mạnh mẽ về nội dung, chương trình, hướng đến phát huy hơn nữa vai trò chủ động của người học. Điều này đặc biệt phù hợp với hình thức học trực tuyến, khi cách thiết kế bài giảng và phương pháp dạy của GV đã có sự điều chỉnh. Do vậy, SV cần chủ động nghiên cứu giáo trình, tài liệu, hoàn thành bài tập được giao và tích cực tham gia xây dựng bài. Với sự hướng dẫn của GV, SV cần nâng cao kỹ năng sử dụng phần mềm Microsoft Teams, thành thạo các thao tác, sẵn sàng phối hợp khi GV triển khai các phương pháp dạy học tích cực.

3. Kết luận

Trong bối cảnh dịch bệnh covid vẫn diễn biến phức tạp thì DHTT không những là xu thế tất yếu mà còn phù hợp với chủ trương chuyển đổi số của Bộ Giáo dục- Đào tạo trong thời kì 4.0. Vì vậy, để nâng cao chất lượng, hiệu quả của hình thức DHTT, đòi hỏi phải có sự quan tâm của nhà trường, sự nỗ lực thích ứng của GV và SV. Qua thời gian triển khai cho thấy đây là hướng đi đúng, giúp nhà trường thực hiện tốt mục tiêu vừa đảm bảo hoạt động chung, vừa thực hiện tốt kế hoạch giảng dạy, học tập.

Tài liệu tham khảo

- [1]. Bộ Giáo dục- Đào tạo (2021), *Thông tư quy định về quản lý và tổ chức DHTT trong cơ sở giáo dục phổ thông và giáo dục thường xuyên*, Hà Nội.
- [2]. Đỗ Anh Đức (2020). Đổi mới sáng tạo tại Việt Nam trong bối cảnh công nghiệp 4.0. Tạp chí Kinh tế và Quản lý.
- [3]. Minh Thuận (2022), *Nâng cao chất lượng việc học trực tuyến trong xu thế chuyển đổi số*, Báo Nam Định, Nam Định.
- [4]. Nguyễn Thị Hồng Hương (2022), *Một số giải pháp nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy trực tuyến hiện nay*, Báo điện tử Đảng cộng sản Việt Nam.
- [5]. Tạ Minh Đức, Đỗ Anh Đức (2020). *Chất lượng giảng dạy trực tuyến trong đại dịch Covid-19 tại một số trường học phổ thông ở Việt Nam*. Tạp chí Công Thương.